

Het is absoluut niet bijbels dat men eerst een zoon stuurt om paden te effenen en dan pas de vader. Het zou natuurlijk kunnen dat men de vader uitnodigt om de schade die de zoon vorig jaar heeft aangericht enigszins te herstellen. Of dat zal gebeuren, is dan nog maar de vraag, want enige genetische, kritische verwantschap is ons, ook wat betreft denken over christen zijn en wat betreft bijbels geïnspireerd zijn in de breed maatschappelijke context van vandaag, niet vreemd.

Hoe dan ook : wat betekent het te zeggen 'ik ben christelijk gelovig' voor een midden-zestiger, man, echtgenoot, vader, grootvader, bezig geweest met lesgeven aan en begeleiden van jonge mensen, samen met mijn vrouw soms mensen in rouw of met een naderend levenseinde proberen nabij te zijn, vroeger ook wel met nieuwe impulsen te brengen in de liturgie, maar daarvan ben ik enigszins afgehaakt omdat gewaden, wierook en door de kerkelijke leiding vastgelegde rituelen en ingewikkelde theologische verwoordingen opnieuw de bovenhand gingen halen, waardoor - voor mij, wellicht niet voor iedereen - de band met het Jezusgebeuren, met vanuit het leven dat Jezusgebeuren komen vieren om dan weer naar het leven te gaan wat vertroebeld werd en omdat ik er vast van overtuigd was en ben dat de eerste christenen heel anders, veel gewoner rond Jezus samenkwamen; ik geloof dat we ook hier weer naar de eenvoudige bron terug moeten, maar ja... maar een man ook die nu nog deels professioneel, deels uit passionele geloofshobby bezig is met het toelichten van bijbelse woorden aan een zo breed mogelijk publiek ? Wat betekent het voor mij te zeggen: 'Ik ben christelijk gelovig'.

Een persoonlijke mijmering rond drie grote punten met af en toe een wat kritische zijweg en ... met af en toe - maar dat zal je niet verbazen - wat cirkelen rond bijbelse woorden; geen academische uiteenzetting of universitair betoog ... erg kwetsbaar dus ...

Op de eerste plaats betekent mijn christelijk gelovig-zijn een onvoorstelbaar sterk geloof in de zinvolheid van dit leven, ondanks - heel vaak - de schijn van het tegendeel. Ik geloof vast dat het leven de moeite waard is om geleefd te worden in al zijn facetten en ik geloof dat elke mens in dat geheel iets betekent.

Zoals iedereen zie ik daarbij natuurlijk de pijn en de ongelukken; ik zie de soms verwachte, soms totaal onverwachte en snelle aftakeling van fysieke en psychische krachten bij mensen. Natuurlijk word ik mee stil bij de plotse dood van jonge sporters in de schijnbare kracht van hun leven; zoals iedereen sta ik versteld en verstomd, en word ik stil en zwijg ik bij totaal onverklaarbare gebeurtenissen die ineens aan meer dan twintig kinderen het leven kosten.

Sinds het boek Job uit het O.T. weten we dat lijden ook religieus onverklaarbaar is en dat vloeken en het agressief uitschreeuwen van onmacht best mag. Het is dan - voor mij, zeker niet voor iedereen - soms pijnlijk om te horen, hoe mensen uit de omgeving van de mens die lijdt of verdriet heeft, of hoe ook kerkelijke leiders die dan - en dat moet geprezen worden - steeds snel bij de getroffen mensen zijn, zelf al de voor de hand liggende vraag stellen : "Je zult je de vraag stellen : 'Waar is God' ?" en dan als goed bedoeld antwoord hebben : "Wel, God is daar, in het lijden. Hij lijdt mee." Dat zal best zo zijn, maar toch lijkt ook dit wat simpel en opnieuw een verbloeming van en een vervangingsmiddel voor het enige echte menselijk-goddelijk antwoord : er woordeloos zijn.

Eén van mijn studenten aan het HIGW is een moeder van drie kinderen, waarvan er eentje het hele leven lang beperkt zou zijn in normale mobiliteit en zelfs haar leven in een soort schelp zou moeten doorbrengen. Door een ingewikkelde operatie, waarvan ze nu aan het revalideren is, wordt die beperkte mobiliteit in een bepaalde mate teruggedrongen. Mijn studente was enerzijds, n.a.v. de studie van de synoptische evangeliën, gefascineerd door de vele vreugdeteksten in het evangelie van Lucas; ze lijstte die teksten op, besprak die ... maar anderzijds stelde ze zichzelf en ieder van ons in een tweede deel de vraag : "Wat doe je met die teksten vol vreugde, wanneer je dochtertje je vraagt : 'Moeke, zou Jezus mijn benen kunnen genezen ? Ik zou zo graag kunnen lopen en springen en dansen.' " Het is een vraag waarover ook in voorgaande 'preekstoelen' hier al gedacht en sterk getuigd is. Waar blijft vreugde en waar blijft het geloven in de zinvolheid van het leven, wanneer het leven zonder perspectief lijkt te zijn? Eigenlijk worden al die vreugdetaferelen maar vlees en bloed, wanneer een getroffen mens omringd is door een andere mens. Misschien zou je dan vanuit christelijk-gelovig standpunt kunnen zeggen : in de nabije mens is God aanwezig. Maar dat is, denk ik, dan ook alles.

Geloven in het leven ondanks alles, mensen nabij zijn in welke gebrokenheid dan ook zodat het geloof in het leven het weer stilaan, stukje bij beetje, kan halen ... Het leek voor mij fundamenteel, wanneer ik m.o.o. op deze preekstoel aan het mijmeren ging over 'wat betekent het als ik zeg dat ik christelijk-gelovig ben ?'

Het is fundamenteel omdat die vorm van geloven alles te maken heeft met Jezus van Nazaret. En hoe dan ook moeten we als christenen toch steeds weer opnieuw naar die bron. We zouden er - ik sla even een zijweggetje in - toch al achter moeten zijn dat toevalligheden uit de geschiedenis van de Kerk, zeker vanaf de vierde eeuw, die nu verworden zijn tot ecclesiale structuren, wetten of zelfs dogma's waarmee men nog altijd staat te zwaaien, ontstaan zijn door puur historisch-culturele of tegen elkaar aan botsende filosofische strekkingen. We zouden er achter moeten zijn dat die toevalligheden die hun beslag hebben gekregen in onverstaaanbare en ingewikkelde dogma's, nooit kunnen concurreren met de bron van ons christen-zijn, de timmermanszoon zelf. ... Ik sluit hier het zijweggetje, maar toch ... Radicaal terug naar die enige bron, het blijft, denk ik een ernstige opgave, die nog veel moed zal vragen ...

Maar goed. Daarom juist doet het me immers soms pijn, en ook dat heeft dus met christen-zijn te maken, dat er op het vlak van het leven, op het evangelische vlak van voor ieder mens toekomst te scheppen in het leven, op het hoogste kerkelijke echelon nutteloze discussies gevoerd worden. Ik geef een voorbeeld.

Toen het een aantal jaren ook maatschappelijk nog wat pijnlijk was om op een liefdescounter of een relatiebreuk te lopen, en er groepen ontstonden om juist vanuit een christelijk-evangelische inspiratie het leven voor iedereen mogelijk te maken en mensen ook van daaruit warmte en hoop te bieden - bij ons op de parochie was vooral Caroline Beliën daarmee bezig, zuster van Huldenberg en bewust in de parochie komen wonen om compleet geëngageerd te zijn voor al wie in het leven een tik had gekregen, arm, kansarm, gebroken, maar overall waren heel concrete mensen met die even concrete problematiek bezig en iederen zal zo wel iemand kennen - op dat moment werd er vanuit diezelfde zagezegd christelijke inspiratie in Rome op een synode over de eucharistie gediscussieerd over de vraag of men echtgescheidenen wel volledig mocht laten deelnemen aan de eucharistie. ...

Dan breekt me toch even de kerkelijke klomp ... en dan denk ik: waar zijn ze in Gods Naam mee bezig ? Dus : terug naar de bron wat inspiratie betreft en terug naar de concrete mens in het leven wat pastoraal nabij-zijn betreft.

Geloven in het leven ondanks ... en dat leven mogelijk maken voor ieder die op een of andere wijze, in een of andere omstandigheid, door eigen onmacht of door anderen in het leven is geraakt : dat is Blijde boodschap.

In het evangelie worden die mensen op verschillende wijzen benoemd. Zo kennen we bijv. de uitspraak waarin Jezus de leerlingen van Johannes de Doper terugzendt met de woorden : 'Ga aan Johannes vertellen wat je hoort en ziet : blinden zien weer, kreupelen lopen, melaatsen worden rein en aan armen wordt goed nieuws verteld.'" (Lc 7,22).

Dat is de bron voor een christelijk geloof in het leven. Dat is de weg, geloof ik, die ik als christen vandaag moet gaan om van gisteren een morgen te maken, christen zijn tussen gisteren en morgen, de bekende beeldspraak van Ward Bruninckx...

Geloven in het leven ... Maar dat roept voor mij ook onvermijdelijk 'hopen' op. Voor mij betekent christen-zijn dan ook voortdurend proberen te leven - ik weet het : het is wat cliché geworden - vanuit de 'en toch'-gedachte. Het betekent leven vanuit de gedachte dat 'Beloofde Land' altijd wel ooit in zicht zal komen, ondanks de fatalistisch aandoende woestijn. Oeverloos zand met zijn bedreiging om steeds weer gemakkelijk voor onwaardigen te vallen - denk aan de verleiding die het joodse volk moest weerstaan om toch maar naar dat materieel rijke, maar onderdrukkende Egypte terug te keren, denk aan de verleiding om voor een gouden stierenbeeld te vallen, symbool van de vruchtbaarheidsgodsdiensten die hun voorvader Abraham al eeuwen achter zich had gelaten - mag niet het laatste woord hebben.

Hopen tegen beter weten in en opnieuw dus ook ... mensen hoop geven. Ook dit is natuurlijk bijzondere evangelisch. De man die in het vijfde hoofdstuk van het Johannesevangelie bij het water van een bad aan de Schaapspoort in Jeruzalem zit te wachten tot het water in beweging komt, om er zich dan heen te slepen en genezen te worden, zit daar al 38 jaar, want elke keer wanneer hij zich in beweging sleept, is een andere hem al voor. 40, het getal van het nieuwe, het doorbrekende, de toekomst, komt net niet in zicht. Maar dan komt opnieuw die man van Nazaret. Hij 'zag' hem liggen, vertelt het verhaal. Mensen hoop geven betekent altijd eerst mensen 'zien'. Zo 'zag' hij ook Zacheüs, vertelt Lucas. En dan beginnen de hoopgevende ontmoetingen : water is niet langer onbereikbaar, de boom houdt Zacheüs niet langer vast.

Ik herinner me levendig hoe Walter Voordeckers een paar maanden vóór zijn dood bij ons vertelde over zijn mensen. Als een wat gewone missionaris was hij naar Guatemala vertrokken, maar daar had hij 'de ellende van zijn volk gezien', het goddelijk exoduswoord dat ook Mozes hoorde. Hij wou hen hoop geven op een betere toekomst en tegelijk een gevoel van eigenwaarde, een gevoel van bevrijding. Hij was niet tegen te houden : zijn hoop op het betere wou hij doorgeven aan zijn mensen. Alleen een paar kogels deden hem zwijgen.

Hoop geven in daad, maar ook in woord en verkondiging waar het kan. Wellicht moet elk christelijk woord, waar en hoe ook gesproken, een gevoel van hoop in zich hebben.

Zo was 'onuitroeibare hoop' letterlijk het laatste woord van het al eerder genoemde eindwerk en ook het laatste woord van vele andere getuigenissen van mensen die doorheen pijn zijn blijven hopen.

Zo zou hoop ook het laatste woord moeten hebben in elke zondagse predicatie, vanuit elke situatie, of die nu uitgesproken wordt door een gewijde bedienaar, of door een man of een vrouw, gevormde leken in het vak.

Spijtig genoeg - maar hier sla ik weer even een korte zijweg in - ligt dit alles, wat bevoegdheid betreft, in sommige kringen nogal kerkrechtelijk gevoelig. Spijtig, want ieder mens kan vanuit een eigen situatie een hoopgevend woord spreken en zo kunnen mensen zeer

complementair worden in de verkondiging. Dus heel veel dank aan parochiepriesters die dit begrepen hebben – sommige al heel lang - en gevormde leken alle kansen geven. Ook hier geldt : terug naar de bron wat inspiratie betreft, terug naar het concrete leven wat pastoraal bezig-zijn betreft. Wachten op andere richtlijnen heeft soms weinig zin. Toen men in Rome nog aan het twijfelen was of er wel vrouwelijke misdienaars toegelaten waren, waren wij in het Turnhoutse al twintig jaren bezig met preekgroepen, bestaande uit gevormde mensen van alle rang of stand. Het was nota bene Karel de Voght zelf, toen deken van Turnhout en niet de geringste in de kerkelijke hiërarchie, die de vorming 'homilitiek' mee op het programma van de lekenvoorgangers plaatste.

Maar goed, weer naar de kern : hopen, woorden van hoop spreken en daden van hoop stellen, lijkt me opnieuw een kernopdracht wanneer we vandaag een misschien pijnlijk gisteren toch een mooie morgen willen bezorgen. Hopen tussen gisteren en morgen.

Maar geloven en hopen kunnen niet zonder liefhebben. Ook dat is natuurlijk bijzonder evangelisch. Het Johannesevangelie en de brieven van Johannes zijn ervan doordrenkt.

Er zijn vanzelfsprekend heel wat verschillende liefdesvormen die leven mogelijk maken. Maar in elk geval is het zo : als een mens niet graag ziet en niet graag gezien wordt, dan is geloven en hopen heel ver weg, of toch zeker heel moeilijk. Liefde draagt en stut het leven. “wanneer ik niet gedreven ben door liefde”, schrijft Paulus aan zijn Korinthiërs in zijn 'hooglied van de liefde', dat - ik weet het wel - oorspronkelijk over de Godsliefde sprak, maar misschien juist daarom ook zo toepasselijk is op de liefde tussen mensen, “als ik niet gedreven ben door liefde zal mijn kennis, mijn wetenschap, zelfs mijn hele gelovig doen en laten helemaal leeg zijn.”

N.a.v. het Paulusjaar heb ik die woorden van Paulus even hertaald en ze al vaak gebruikt bij alle gelegenheden waarbij liefde in het spel is : bij een bezegelend teken van liefde tussen twee mensen, bij een afscheidnemende ode zelfs wanneer een geliefde ons verlaat. Een stukje van die hertaalde tekst wil ik je graag even laten horen, want voor ieder mens speelt liefhebben een belangrijke rol: dus of je het nu op dit ogenblik aanhoort als liefde tussen mensen zeer individueel, of als liefde in een gemeenschap, of als liefde op een hoger niveau doet er hier nu eigenlijk niet toe.

Voor mij zijn deze woorden nu ook even een tussendoorse ode aan mijn vrouw, aan wie ik het te danken heb dat ik kan geloven en hopen in dit leven. Het is ook een tussendoorse hoop voor mijn kinderen, maar het is ook gewoon een meeleven met alle mensen die reikhalzend naar liefhebben uitkijken.

Zo zou je Paulus kunnen herlezen :

"Liefde kun je niet pakken; liefde wordt je gegeven of geef je.

Liefde geeft met open handen en ontvangt met open handen :

liefde geeft wat men als mens is of ... maar is,

liefde ontvangt de ander wie hij is of ... zoals hij maar is.

Liefde is dank om wat was of ... vergeving om wat was en ... hoop op wat zal zijn,

want liefde is altijd de band tussen gisteren en morgen,

omdat liefde de band is tussen mensen.

Zo lieven een man en een vrouw;

zo lieven welke mensen dan ook die elkaar graag zien en met elkaar verbonden willen leven.

Zo moeten mensen in elke liefdesgemeenschap elkaar lieven,

want deze liefde is uit God en vergaat nooit...

Met deze liefde zal de Geest, de geestkracht onder jullie nooit worden uitgeblust."

Dat liefde, beschreven als een ultieme band tussen mens en God, maar van daaruit van mens tot mens, bijbels belangrijk is, lezen we al in het boek 'Hooglied' dat tot de wijsheidsgeschriften van het O.T. behoort. Passie en intimiteit, hartstocht en nabijheid, aan elkaar gegeven rust en warmte, aansporen tot leven, en het geven van een veilig gevoel aan de ander ... dat alles wordt versmolten tot een eenheid waarbij twee mensen de ander voelen als zichzelf ... Het zijn 'hoogliedelijke' beschrijvingen uit een oud boek, beschrijvingen die aan poëtische levenskracht nog niets hebben ingeboet.

Daarom nogmaals, maar terecht : persoonlijk is dit even een eerbetoon en dank aan mijn vrouw, een dank en hoop voor onze jongens en hun gezin. Deze liefde is voor mij immers de motor geweest van dat leven van geloven, hopen en de motor om op pastoraal vlak ook heel erg aan dat geloven en hopen te mogen en te kunnen werken.

Maar nogmaals : juist omwille van die alomvattende kracht van lief te hebben en geliefd te worden, is het van groot belang om mensen liefde te laten ondervinden en zeer behoedzaam en begripvol te zijn, waar liefde om een of andere reden stilaan is weggeëbt.

Drie goddelijke deugden uit de catechismus van vroeger (vraag 160), drie god-menselijke, menselijk-goddelijke waarden.

Het zijn drie waarden die op elke bladzijde van het evangelie te vinden zijn, maar vooral, denk ik, in de twee zo bekende verhalen die ik nu even bezinnenderwijs ineen laat vloeien. Ik weet als 'docent - hobbyist bijbel' zeer goed dat dit eigenlijk niet mag en mijn studenten zouden het ook niet moeten proberen : elke tekst heeft immers zijn eigen kracht en elke auteur afzonderlijk - ik voeg hier wat verzen van Matteüs en Lucas samen - zijn eigen boodschap ... maar om af te ronden zondig ik één keer tegen deze, nochtans in principe onbetwistbare, stelregel:

Wanneer je op weg bent naar Emmaüs, naar het dorp van de moedeloosheid en de gebroken dromen, zul je ooit een mens tegenkomen, toevallig tegenkomen, een mens die je zegt en vraagt : " Ik heb honger, ik heb dorst, ik zit gevangen in mezelf, er zijn machten die me klein houden, ik voel me naakt, bekeken, vreemd ... en ik zou zo graag leven. Jij, jij met je kennis, met je kunde, met je rijkdom misschien wel, jij die zegt te geloven ... wil je niet een eind met me meegaan ? Want ik had gisteren een moeilijke dag en morgen schrikt me af. Wil je vandaag even met mij meegaan?" Toevallig tegenkomen wordt dan doorheen geloven, hopen en lieven ... een echt ontmoeten.